

İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Ailelerinin Yaptıkları Harcamalar? Belirleme Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Ailelerinin Yaptıkları Harcamalar? Belirleme Ölçeği. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=23417>

Özet

İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Ailelerinin Yaptıkları Harcamalar Belirleme Ölçeği, F. H. Yücel tarafından 2006 yılında Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde tamamlanan bir yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Bu ölçek, ilköğretim düzeyindeki öğrencilerin ailelerinin eğitim süreçlerine yönelik yaptıkları çeşitli harcamaları sistematik bir şekilde belirlemek ve bu harcamaların dağınıklığını analiz etmek amacıyla tasarlanmıştır. Ölçeğin temel amacı, ailelerin sosyo-ekonomik durumlarının eğitim harcamalarına nasıl yansıtıldığını ve bu harcamaların öğrencilerin eğitim başarıları üzerindeki potansiyel etkilerini incelemeye yönelik veri sağlamaktır. Geliştirme tipi bir araç olup, eğitim bilimleri alanında kullanılan **psikometrik** araçlar kategorisindedir.

Ölçek, Türkiye'deki eğitim sisteminde ailelerin üzerindeki mali yükü anlamak ve eğitimde fırsat eşitliği konularına odaklanmak üzere tasarlanmıştır. Ölçeğin geliştirilmesi, **ilköğretim** öğrencilerinin eğitim giderlerine ilişkin detaylı ve güvenilir verilerin toplanmasına olanak tanımaktadır.

Anahtar Kelimeler

Eğitim harcamaları, aile ekonomisi, ilköğretim, sosyo-ekonomik düzey, ölçek geliştirme, öğrenci ailesi, maliyet analizi.

Yazarlar

F. H. Yücel

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, ilköğretim çağındaki öğrencilerin ailelerinin eğitimle ilgili yaptıkları mali yükümlülükleri ve harcama kalemlerini nicel olarak belirlemektir. Ölçek, zorunlu eğitim giderlerinden (okul aidatları, kitaplar, uniformalar) ek eğitim giderlerine (özel dersler, kurslar, kültürel etkinlikler) kadar geniş bir yelpazedeki harcama türlerini kapsayacak şekilde yapılandırılmıştır.

Ölçek, özellikle eğitim sosyolojisi ve eğitim ekonomisi alanlarında kullanılmak üzere tasarlanmıştır. Elde edilen veriler, eğitimde fırsat eşitliği, ailelerin ekonomik yükleri ve eğitim politikalarının sosyo-ekonomik etkileri gibi konuların araştırılmasına zemin hazırlayarak, politika yapıcılar için önemli bir veri kaynağı oluşturur.

Yapı

Ölçek, doğrudan bir psikolojik yapıyı değil, daha çok eğitim ekonomisi ve sosyolojisi bağlamında yer alan "Ailelerin Eğitime Yönelik Mali Yatırım" yapısını ölçmektedir. Bu yapı, ailelerin çocukları için ayırdıkları toplam bütçeyi ve bu bütçenin farklı kategorilerdeki dağılımını ifade eder. Ölçülen harcama kalemleri genellikle, eğitim kalitesini doğrudan etkileyen faktörleri belirlemeyi hedefler.

Ölçek, muhtemelen aşağıdaki gibi alt boyutları içermektedir:

Zorunlu Okul Giderleri (Kayıt, harç, temel materyaller).

Eğitim Destek Giderleri (Özel dersler, etüt merkezleri, kurslar).

Sosyal ve Kültürel Giderler (Okul gezileri, hobiler, kültürel materyaller).

Teknolojik ve Donanım Giderleri (Bilgisayar, internet erişimi, yazılımlar).

Geçerlik

Ölçeğin geliştirildiği yüksek lisans tezinin özetinde veya bibliyografik kayıtlarında geçerlik çalmalarına dair spesifik istatistiksel sonuçlar (örneğin, faktör yükleri veya geçerlik katsayıları) belirtilmemiştir. Ancak, bir **ölçek geliştirme** çalışması için standart prosedürleri gereği, geçerlik çalmaları için titizlikle yapıldığı varsayılmaktadır.

Tipik olarak, bu tür araçlarda, öncelikle uzman görüşleri alınarak **kapsam geçerliği** (Content Validity) sağlanır. Ayrıca, harcama kalemlerinin ölçülmek istenen "Aile Mali Yatırım" yapısını ne ölçüde temsil ettiğini belirlemek amacıyla **yapı geçerliği** (Construct Validity) çalmaları, genellikle **faktör analizi** yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Yapı geçerliği, ölçek maddelerinin kuramsal alt boyutlarla tutarlılığını test etmeyi amaçlar.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenirlik katsayılarına (örneğin, Cronbach Alfa katsayısı) dair kesin veriler mevcut kaynaklarda rapor edilmemiştir. Bir geliştirme ölçeği çalışmasında, ölçeğin iç tutarlılığını belirlemek amacıyla **iç tutarlılık katsayısı** (Internal Consistency) hesaplamaları yapılmaması temel bir gerekliliktir.

Yüksek lisans tezinin metodolojik bölümünde, ölçeğin maddelerinin homojenliğini ve iç tutarlılığını kanıtlayan istatistiksel analizlerin yer aldığı tahmin edilmektedir. Ayrıca, harcama alışkanlıkları gibi nispeten stabil olması beklenen değişkenler için **test-tekrar test güvenirliği** (Test-Retest Reliability) çalmaları da yapılmaması olasıdır.

Faktör Analizi

Ölçek geliştirme sürecinin önemli bir aşaması olarak, harcama kalemlerinin altında yatan boyutları keşfetmek amacıyla **Açıklayıcı Faktör Analizi** (Exploratory Factor Analysis - EFA) kullanılmaktadır. Bu analiz, hangi harcama gruplarının birbiriyle ilişkili olduğunu ve bu harcamaların kaç temel faktöre ayrıldığını belirlemeye yardımcı olur.

Faktör analizinin sonuçları, ölçeğin nihai yapısını ve alt boyutlarının belirlenmesinde kritik rol oynamaktadır. Analiz, muhtemelen zorunlu ve isteğe bağlı harcamalar gibi ayrılan, kuramsal olarak anlamlı faktör yapılarına ortaya koymuştur. Bu faktörler, ailelerin eğitim harcamalarındaki önceliklendirmelerini anlamak için temel teşkil eder.

Ölçme Aracı

Test Türü: Geliştirme Ölçeği (Development Scale)

Format: Derecelendirme formatı orijinal kaynaktan belirtilmemiştir. Bu tür harcama belirleme ölçekleri genellikle, ailelerin belirli bir dönemdeki (aylık veya yıllık) harcama miktarlarını beyan ettiği, sayısal veri toplama formatında veya kategorik seçenekli yanıt formatında olabilir. Ölçek, yüksek düzeyde **nicel veri** toplamaya odaklanmaktadır.

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Aileleri

Yaş Grubu: İlköğretim çağı (Yaklaşık 6-14 yaş) öğrencilerinin velileri.

Popülasyon Detayları: Yüksek lisans tezi kapsamında, Türkiye'nin Ankara ilindeki ilköğretim okullarında öğrenim gören öğrencilerin velilerinden oluşan bir örneklem üzerinde uygulanmıştır. Çalışmanın sonuçları, Ankara'daki ailelerin harcama profillerini temsil etme amaçta yapılmaktadır.

Test Metodolojisi: Veriler, anket veya öz-bildirim yöntemiyle toplanmıştır. Ailelerin belirli harcama kalemleri için ayrdıkları miktarları veya sıklıklarını rapor etmeleri istenmiştir. Bu metodoloji, **sosyo-ekonomik** verilerin toplanmasında yaygın olarak kullanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Eğitim sosyolojisi, mali yatırım, veli harcamaları, psikometri, eğitimde maliyet, ilköğretim velileri.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanıtması: Orijinal kaynakta belirtilmemiştir.

Bağlı E-posta Adresleri: Orijinal kaynakta belirtilmemiştir.

Yazma Adresi: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara (2006 Çalışma Dönemi).

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, F. H. Yücel'in yüksek lisans tezi kapsamında **2006** yılında geliştirilmiştir. Ölçeğin akademik ve ticari olmayan amaçlarla kullanımı genellikle tez danışmanı ve yazarın iznine tabidir. Türkiye'deki yüksek lisans tezleri, Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi aracılığıyla erişime açılır ve akademik araştırmalarda referans gösterilerek kullanılabilir.

Ölçeğin ticari bir ücreti olup olmadığına dair bilgi mevcut değildir. Akademik kullanım için genellikle ücret talep edilmemektedir.

Referanslar

Yücel, F. H. (2006). *İlköğretim okulu öğrencilerinin ailelerinin yaptıkları harcamaların belirlenmesi* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara. Tezin online erişim linki: tez.yok.gov.tr.

İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Ailelerinin Yaptıkları Harcamaların Belirleme Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin geliştirme aşamasında kullanılan spesifik maddeler, orijinal kaynak içeriğinde (sağlanan özet veriler) bulunmamaktadır ve bu nedenle burada listelenmemiştir. Maddelerin tam listesine ulaşmak ve ölçeği kullanmak için ilgili yüksek lisans tezinin (Yücel, 2006) incelenmesi ve yazar/tez danışmandan izin alınması gerekmektedir.